

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se scotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

APEL

„Reuniunea Economică“ din Orăștie face prin aceasta apel către carturarilor și inteligenții nostri de prin sate, să îndemne pe cât mai mulți țărani a se înscrie de membri la „Reuniunea economică“ de aici, căci primind estan Reuniunea 800 de altoi frumoase (cari în al doilea an deja rodesc), dorește a îmbogăți pe membrii săi cu altoi aleși, gratuit sau pe un preț mic de tot. Atât membrii ordinari (cu 1 fl. pe an), cât și cei ojuțători (cu 1 coroană pe an), vor primi dela Reuniune altoi în preț îndoit pe cât face mica taxă ce ei vor fi plătit Reuniunii.

Dorim ca apelul acesta să afle cât mai frumos răsunet, spre binele înșiși economilor nostri.

O frumoasă dorință

Dela însuflețitul preot Teodor Pop din Bucerdea-vinoasă primim articolașul de mai jos, căruia, pentru frumuseța ideii ce cuprinde, îi dăm loc de frunte în foaie:

Iată articolul:

Despre »Statutul Organic« al bisericii noastre gr.-or. din Transilvania și Ungaria, nu încap dispute și vorbiri lungi spre a-i stabili neprețuita lui valoare. În această carte se cuprinde elup-tarea de drepturi neavute pentru limba, legea și naționalitatea noastră. Apoi acestea cine le poate prețui? Deci cu tot dreptul »Statutul Organic« se poate numi »Cartea de aur« a bisericii noastre.

O dorință ferbinte aș avea, și poate încă mulți cu mine: de a vedea într'un tablou mare pe autorul seu principal, pe marele metropolit Andreiu Baron de Șaguna încungiurat de toți contemporanii sei, cari au conlucrat la acest Statut, sau un Panteon bisericesc cu biografiile acelor conlucrători, având a se alătura la Panteon și Statutul Or-

ganic, tipărit de lux, spre plăcută și dulce suvenir

Dacă până acum nu s'a făcut acest lucru, acum credem a fi timpul bine-venit a se face, până când mai sunt încă în viață bărbați ilustri, cari au conlucrat cu marele și nemuritorul arhiepiscop în acele vremi de bine.

Din multe, ba — după părerea mea — din toate punctele de vedere, ar fi de dorit a se compune un atare Panteon bisericesc, care se se edee în tomuri după perioade anumite, din partea bărbaților competenți cari ar vrea și ar putea lua acest lucru spre ducere la îndeplinire.

Cu ce bucurie și plăcere cetim în »Panteonul Român« edat prin anii 70, biografiile ilustrilor nostri bărbați, cari și-au jertfit avere și sănătate, ba chiar și viața, lucrând, unii pe un teren, alții pe altul, pentru ridicarea și luminarea noastră, pentru apărarea noastră de vijeliile timpurilor, pentru bunăstarea noastră materială și culturală.

Dacă veacul de curând trecut a produs fapte în multe privințe strălucite pentru noi Români, apoi veacul de față, al XX-lea, trebuie să producă, pe lângă alte fapte, și floarea: *Recunoștinței*.

(Bucerdea)

Teodor Pop,
preot

Reîntinerirea poporului român.

— Cercetările dlui Dr. V. Babeș —

V.

După-ce a arătat în toată golăciunea lor stările rele în privința sănătății și trăinicieii poporului român, Dr. Babeș caută pricina din care isvoresc aceste stări rele, și în legătură cu asta, arată ce ar fi de îndreptat, ca să se deede înspre bine.

Cercetează moravurile și stările evreilor cum și a Românilor, și arată cari au ici și cari colo urmări bune și

urmări rele. Le arătăm și noi, căci cele mai multe se potrivesc întocmai și la noi în această țară.

Cred, zice Dr. Babeș, că bunăstarea sănătății la Evrei e urmarea mai multor împregiurări, între altele faptul, că evreii sunt mai culti, mai cu carte, decât Românii, că știu să scrie și să cetească, (și prin cetit pot găsi sfaturile bune ce zac prin cele cărți,) — pe când țăranul român stă pe treaptă foarte de jos (și durere, nici azi nu se pun stăruințe de-ajuns a eși măcar fii nostri din această stare înapoiată!).

Afară de aceea evreii au în însași religia lor multe reguli potrivite a le păstra sănătatea, pe când țăranul român nu știe mai nimic din atari reguli, ci din potrivă este împins spre o mulțime de greșeli mari, prin anumite credințe deșarte moștenite din moștrămoși. În religia însași sunt unele lucruri ce nu folosesc în privința asta. Astfel se îmbolnăvesc copiii la botez, când iarna sunt desbrăcați și băgați în apă rece (Aci preoții ar putea ajuta botezând în casă caldă, sau dacă în biserica rece, apoi se nu desbrace copiii de tot, ci se le stropească numai capul cu puținică apă, precum și fac deja mulți preoți); la cuminecarea lor, copiii sunt *expuși a căpeta boale* unii dela alții, dacă s'a cuminecat un copil bolnav de vre-o boală lipicioasă și cu aceeași linguriță după el unul sănătos, (aci earăși preotul e dator a grijii de curățirea lingurutei, mai ales când știe că a cuminecat un copil bolnav ori născut din părinți bolnavi); obiceiul rău e și acela, că pe alocurea hăinițele rămase după copilul mort se împart la alți copii săraci din sat, și copilul acela a murit poate de-o boală primejdioasă, care prin haine se împrumută și nenorociților cari au căpătat zdrențele lui; obiceiul cu urmări rele e și acela, că la ori-ce fel de mort oame-nii se duc pe neales, cu copii cu tot, și de-a murit omul ori copilul de o boală lipicioasă, ușor o primesc și alții

și mai ales copiii, prin apropiere ori atingere de mort; ear' obiceiul cel mai păgubitor — zice Dr. Babeș — între obiceiurile poporului român, este postul cel lung și aspru, care îl țin chiar și bolnavii și copiii, care îi slăbește și le îngreunează boalele, ba pe chiar nebolnavi (bătrâni mai slabi și copii) îi bolnăvește el, postul lung și aspru, și înmulțește moartea de copii. (Copiii și bolnavii și bătrânii slăbiți, au lipsă de hranire bună, ca să se desvolte și să-și susțină sănătatea. Ceară-să dar' pentru bolnavi și copii deslegare de post și nu-i silească și pe ei a posti. În România s'a dat de archierei pentru toți deslegare de opreliștea ce era de-a să mănca pește în posturi, și acum postul acolo nu mai oprește muncarea cărnii de pește).

Ear' ce face să înțelegem și mai bine marea deosebire între numărul morților Evreilor de pildă, față de Români, este neîncrederea Românului în în medic (doftor) și încrederea lui oarbă în așa zisele „leacuri de casă“, cu care atâția se nenorocesc, pe când Evreii mai cetit, mai învețat, la ori-ce boală cheamă îndată pe doctor și-l ascultă. Din această pricină, lupta în contra ocoșelor moașe populare (că o moașă mai învețată dela oraș, te mână ea înșasi îndată la doctor), și lupta contra medicinei populare, e una din cele mai însemnate chemări pe care o are și statul și cărturarii cu pricepre de prin sate.

(Va urma).

FOIȚĂ

PE DREZINĂ

(Urmare și fine)

Sâmbătă seara, coana Sultana avea un somn nespus. Făcuse toată ziua șerbet de zahăr ars, și era obosită.

Napoleon — ca de obicei — dormea pe sforăite. Avusese la masă icre cu ceapă, care-i făcuse un somn...

La 12, Iulica auzi duruitul drezinei, trecând ușor prin gară: se ducea înainte la kilometrul 101, locul de întâlnire.

Iulica aștepta. Iși strânsese într-o legătură giuvaericelele și ce avea mai bun. Pe când le așeza, o înecă plânsul. Par'că nu făcea bine ce făcea. Și de zeci de ori se hotărî să-și calce cuvântul. Ceva însă o îndemna cu putere: fâgă-

AGRICULTURA

Plantele de nutreț.

Am mai scris și în anul trecut și în cel de față despre trebuința neapărată a prășirei, altfel cu pân'acum, a plantelor de nutreț: trifoiu, lucernă, napi, mazărice ș. a. Dar' ori-cât s'ar scrie asupra acestei teme, n'are să fie prea mult. Și ca dovadă, că așa este, aducem articolul, ce l'am scos din foaia economică săsească ce iese în Sibiiu, și care l'am dat în Nr. 5 al „Bun. Econ“. Dacă la Sași se scrie mereu de 28 ani despre folosul plantelor de nutreț (toaia săsească iese neîntrerupt de 28 ani) și totuși se dau și în timpul de față astfel de sfaturi, semn că și la ei mai sunt multe de făcut, oare noi, cari numai de ieri-alaltăieri am început a ne deștepta din somnul cel de moarte, să nu avem trebuință cât de adese-ori de asemenea sfaturi? Fără îndoială, da.

Toți simțim, și vedem, că purtând economia în modul de până acum, nu mai merge. Ne-am sporit noi, oamenii, și s'au sporit animalele noastre; numai pământul a rămas același. Și-a fost lucru firesc, ca sporirea oamenilor și animalelor pe același petec de pământ să aibă de urmare împuținarea mijloacelor de traiu, dacă în același timp nu s'a schimbat îmbunătățindu-se și modul de-a purta plugăria. La noi tocmai astfel stă treaba, și o îmbunătățire a stării noastre numai așa se va putea întâmpla, dacă vom face o opintire

duise! Nici contesa din roman nu se purtase altfel cu marchizul.

Se coborî binișor. Liniște și întu-neric... Peronul, gol. Zăpada sclipea la lumina unui felinar afumat, de lângă șine.

La un kilometru în vale, Popovici aștepta. Doi oameni conduceau drezina. Fu o fugă ciudată, ne mai pomenită: roatele durueau ca la un tren. Aerul rece și emoțiunea îi făcea pe fugari să tremure, înfundați în blăni.

* * *

Teribilă deșteptare a doua zi. De o parte, un șef, de alta o șefuleasă se sculară veduvi.

Două bilete, pe masă, le anunța cruda realitate:

»Adio, coană Sultano, care n'ai știut să menajezi un bărbat de zahăr!«

»Adio, dle Pletea... Nu făceai de

grabnică, dar' cumpănită, cu înțelepciune, înlocuind obiceiuri economice învechite cu altele mai bune. Să facem adică și noi ca alte neamuri, cari au eșit de-a-supra rēului prin purtarea unei economii mai înțelepte.

Ce anume au făcut aceste popoare? Ele și-au zis: avem pământ puțin de arat, și totuși și din acesta o parte rămâne ogor sterp în al treilea an; nu s'ar putea oare îndrepta acest rēu? Avem fēnațe, ale căror roade nu ajung pentru iernarea cu îndestulare a vitelor noastre; nu s'ar putea îndrepta și aici ceva? Pășunea încă a devenit tot mai puțin multămitoare pentru numărul vitelor, de cari avem trebuință; nu s'ar putea găsi și pentru acest rēu vr'un leac?

Nevoia i-a învățat minte. Ei au aflat, că trifoiul sēmenat într'un loc arat dă timp de 2—3 ani nutreț foarte mult și bun. În anul următor au sēmenat cucuruz, care de asemenea a isbit cât de bine. În celalalt an au sēmenat grâu și așa mai departe, rēnd pe rēnd, alte plante, până au ajuns earăși la trifoiu, fiecare plantă diregēnd pământul pentiu aceea ce avea să-i urmeze, și cu chipul acesta plugarii de care vorbim s'au scăpat de ogor. Dar' cu o cale s'au scăpat și de lipse și de necasuri; de oare-ce au bucate deajuns, țin vite mai multe și mai bune decât odinioară și sporesc treptat în bunăstare. Acei plugari însă n'au rămas numai la atâta. Avēnd puțină de-a

mine. Prea te îngrășaseși... și nu ne potriveam la caracter«.

Ca prin învoire, amēndouē victimele avură aceeași inspirație: să se sinucidă prin mijloacele atât de gratuite și la îndemâna personalului dela drumul de fer: culcarea pe șine.

Cu mâna tremurătoare, coana Sultana făcū mai multe scrisori de adio, pe care le stropi cu lacrimi amare. Apoi, o porni departe pe linie și se așeză pe șine. În acelaș timp, la gara vecină, nefericitul Napoleon făcū acelaș lucru...

Peste puțin, trenul trebuie să treacă, peste puțin din toată persoana pretențioasă a cocoanei Sultana era să nu se mai aleagă nimic; iar din corpulentul Napoleon așisderea.

Din fericire însă, amēndoi avură a doua inspirație; și le veni la timp, căci peste câteva clipe avea să sosească trenul.

ținea vite mai multe, au produs și gunoiu mai mult, cu care și-au îngrășat nu numai locurile de arat, ci și fânețele, cari încă au dat nutreț mai mult și mai bun. Dar' nici cu atâta nu s'au mulțămît, ci o parte a fânețelor au prefăcut'o în trifoiști, și cu chipul acesta au produs nutreț îndoit mai mult. Nu e trebuință să mai spunem, că belșugul de nutreț, ce ei au adunat și adună, i-a ridicat la o stare cum nu se poate mai înfloritoare. De aici înainte nu le-a mai fost cu neputință a-și întoarce privirile și asupra pășunilor, dându-le și lor o îngrijire mai bună.

Numai pe calea aceasta, se ne creadă frații plugari, Românii vor putea și dinșii eși din starea în care cei mai mulți se află acum tânguindu-se. Altă scăpare nu e. Bucatele vedem că nu se plătesc după vrednicie. Deci se începem pe altă coardă. Să facem pregătirile de lipsă pentru întocmirea altfel a economiei noastre. Să o rupem cu obiceiul de-a lăsa ogor. Să cultivăm din greu trifoiu și alte plante de nutreț atât în locurile de arat, cât și în unele fânețe; împreună cu aceste să prăsim vite de soiu, și vom alunga lipsele și necasurile din casele noastre. Cu cât mai îngrabă, cu atât mai bine.

ROMUL SIMU

Despre înriurirea gunoiului feluritelor animale.

Bunătațea gunoiului întâia oară atîrnă dela nutrețul ce-l dăm animalelor. Din ce nutrim mai bine animalele, din aceea vom avea gunoiu mai bun.

Salvarea lor fû curiositatea. Nici unul nici altul nu se mai îndoeau acum asupra cauzei fugii. Anonima nu mințise. Voiau numai să se convingă.

— Să merg întâiu la neprocopsitul ăla de Napoleon, își zise coana Sultana.

— Să dau întâiu pe la biata coana Sultana, își șopti în gând Napoleon.

Și amândoi luară câte un vagonet. pornind cu furie; unul la deal, celalalt la vale. Iuțea era colosală; mai ales coana Sultana, în culmea disperării, poruncise hamalilor să dea cu cea mai mare iuțea, căci altfel le cere dimisia...

Din nefericire, se întâlniră la o cotitură. Peste puțină de oprit. Să ciocniră...

O adevărată deraiare: toată lumea fû asvîrlită jos. Noroc cu zăpada! Totuși, Pletea își scrânti un picior și coana Sultana o mână.

Folosul gunoiului însă, cu privire la timp, mai atîrnă și de aceea, că dela ce soi de animale, cal ori vită cornută, îl avem. Deși nutrim felurite animale cu unul și același nutreț, totuși dobîndim gunoiu cu felurită bunătațe. Vedem, că gunoiul calului are asupra pămîntului o înriurare mai iute, ca a vitei cornute. De aceea și deosebim două feluri de gunoiu, cu privire la efect, anume: iute și mai tîrziu sau rece.

Cînd vorbim de gunoiu iute, înțelegem gunoiul calului și-al oilor, cînd vorbim de gunoiu mai tîrziu sau rece, înțelegem gunoiul vitelor cornute. Al porcului poate fi iute ori rece.

Deosebirea ce o găsim la gunoiul diferitelor soiuri de animale, vine dela cătățimea apei pe care o beau. Știm, că calul și oaia beau în asemănare cu greutatea corpului lor mai puțină apă, și chiar calul mînăncă și nutreț mai uscat, și așa baliga lui trebuie să conțină mai puțină apă.

În gunoiul acela, ce cuprinde puțină apă, străbate mai ușor și mai mult aer, ear' aerul e mijlocul acela, ce ajută descompunerea (prefacerea, putrezirea) gunoiului.

Gunoiul, din ce se descompune mai îngrabă, din aceea înriurește asupra pămîntului mai repede, dar' și mai puțin trainic. Mai departe gunoiul puțin apătos se încălzește mai repede. Dacă conține însă mai multă apă, străbate mai puțin aer în el, căci acele locuri, cari le-ar cuprinde aerul se umplu cu apă, totodată se încălzește mai cu

greu, căci o mare parte a căldurii o folosește spre încălzirea și îndepărtarea (prin prefacerea în aburi) a apei.

Putem dar' zice că, din ce conține careva gunoiu mai puțină apă, din aceea se descompune (putrezește) mai repede. Ear' acel gunoiu, care se descompune mai repede, și înriurește mai iute.

Din cele zise putem apoi înțelege ușor, pentru ce e mai iute gunoiul de cai și de oi, decât cel de vite cornute.

Am zis, că gunoiul de porci, poate fi rece ori iute. Lucrul acesta foarte ușor îl putem înțelege dintr'aceea, că noi nutrim porcii odată cu lături, odată cu grăunțe. Porcul pe care-l nutrim cu grăunțe, după cele zise ne dă gunoi mai iute, și pe cel-ce îl nutrim cu lături, ne dă gunoiu mai rece.

Mai trebuie să amintesc gunoiul galițelor (paserilor), pe care-l numărăm în general între cel iute. Dar' și aici putem deosebi mai iute și mai rece, de exemplu gunoiul găștelor și-al rațelor e mai rece ca al găinilor.

Văzînd această deosebire a gunoaielor, după părerea mea mai de folos ar fi, dacă ne vom sili să facem să peară această deosebire din gunoaiile noastre, lucru care foarte ușor îl putem ajunge, dacă mestecăm în toată ziua regulat gunoiul de cai cu cel de vite. Dacă vom purcede așa, vom avea un gunoiu, a cărui bunătațe și înriurare va fi deopotrivă. Ear' asta e de lipsă, dacă vrem ca și roada câmpului să se desvolate al fel.

Nicolae Barbul.

Șapca roșie a lui Napoleon zăcea la o parte, ca o pată de sânge pe un covor alb.

— Mor! gema coana Sultana.

— Aoleo, m'am dus! se văita Pletea.

— I-ascultă, dle Napoleoane, unde ți-e nevasta? Spune-mi până nu-mi dau sufletul.

— A fugit, Madam.

— A, eram sigură. Mi-a răpit bărbatul, bucureșteanca! Unde ai găsit-o nene? Cine te-aduse vecin cu noi, să ne fii ruina casei? De ce nu te călca trenul, dece nu-ți frîngeai piciorul înainte de a te însura, decât să-mi strici mie menajul, cu dama d-tale, dle Pletea.... că, să am o putere, te-ași omorî, moșmoală ce ești, care n'ai putut să-ți stăpânești femeia...

Și în culmea furiei, enervată apoi și de durere, luă cu mîna cea sdra-vănă un bulgăr de zăpadă și-l aruncă în fața șefului, care sta încă trîntit, vîitându-se de picior.

La acest atac neașteptat, Napoleon, furios, se grăbi să răspundă: O ploae de cocoloașe se spargea cu mare viteză pe capul coanei Sultana, care țipa din răspuțeri.

Abia i-au potolit hamalii, suindu-și cu de-a silă pe vagonete...

Ioan A. Basarabescu.

D-zeu vă ajute!

Din Jibért ni-se scrie:

Dle Redactor!

În scopul de a nu lăsa pe țăranii noștri, ca în nopțile lungi de iarnă să-și petreacă timpul stând grămezi mari prin cârcimă, precum și de a-și trece zilele scumpe în beutura rachiului, prin ce am văzut că poporul nostru scapătă atât moralicește cât și materialicește, am făcut în Dumineca lăsatului de carne (4/17 Febr.) început unei însoțiri, pe care am numit-o „**Societate de temperanță**” (de cum-petare), care numără până acum 28 membrii, și cari ne-am obligat a nu mai călca în cârcimă un an de zile!

Scopul Societății este ca să-și lumineze membrii prin citirea de foi potrivite cu priceperea lor, precum și citirea de cărți morale și economice.

Deci subscrișii apelăm la generositatea inteligenței noastre române, ca într-un cât ne vor vedea scopul de lucru, să binevoiască a ne sprigini prin trimiterea de cărți, ca astfel să putem arăta parochienilor că și inteligența noastră spriginește legământul lor.

Apelăm cu încredere frățească la toți colegii și cunoscuții noștri spre a ne trimite câte o cărticică pentru formarea unei biblioteci școlare-poporale.

Jibért, (p. Kóhalom) 18 Febr. n.

Ioan Boldea,
înv.

Ioan Blaga,
paroch.

Redacțiunea foii „*Bunul Econom*” a trimis cu numărul acesta deodată acestor zeloși de a conduce poporul la bine, următoarele cărticele: „*După comasare*”, de I. Blaga; „*Îmbrățișafi Români meseriile și negoțul*”, de I. Moța; „*Poesii eroice, Dumbrava-Roșie, Pasteluri*”, de V. Alexandri; „*Fără podoabe fără alaiu*”, de I. Moța și „*O pagină din lupta noastră pentru existență*”, de Nicolau Ivan.

Dela Reuniunea rom. agricolă din comit. Sibiiului.

Semințe de distribuit.

Vestim prin aceasta pe stimabili membri ai „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”, că subscrisul comitet central va împărți în primăvara a. c. între membrii reuniunii în mod gratuit semințe de trifoiu, de napi

de nutreț, de luțernă și eventual și de alte plante folositoare.

Doritorii de-a fi împărțiți să-și înainteze cererile până cel mult la 10 Martie n. c. subscrisului comitet central.

Membrii împărțiți în anii trecuți cu semințe, cu altoi, cu pădureți, cu gălițe, ouă etc. să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere și despre rezultatele obținute.

Sibiiu, 19 Februarie n. 1900.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”.

Dem. Comșa, V. Tordășianu,
preș. secretar.

MESERII

Școale pentru învățăceii de meserii.

Comunele, în cari se află cel puțin 50 învățăcei de meserii, sunt îndatorate să îngrijească de instrucția (învățătura) lor, înființând o școală deosebită, care trebuie să fie cercetată regulat de fiecare școlar în tot timpul cât ține ucenicia.

Instrucția ține neîntrerupt timp de 10 luni în fiecare an. Pe săptămână sunt statorite cel puțin câte 4 ore de învățământ în zilele de lucru și 3 ore de desemn în fiecare Duminecă. Dumineca se poate ține și o oră de religieune.

Deregătoria industrială are să hotărască, când e de a se ține instrucția, anume: în zilele de lucru sau Dumineca, în timpul zilei sau sara.

Peste vară sunt ferii timp de două luni.

Pentru instrucție nu se cere local deosebit, făcut anume în acest scop; ci se poate întrebuința una sau alta din școalele aflătoare în comună. De asemenea se pot aplica învățătorii și profesorii dela școalele populare sau civile. Materialul de învățământ încă este cel-ce se predă în școalele populare și civile, după-cum adică școlarii sunt mai puțin sau mai mult înaintați în învățatură.

Școalele de meserii stau sub inspecțiunea nemijlocită a inspectorilor școlari reg. și a deregătoriei industriale de prima instanță; ear' inspecțiunea cea mai înaltă asupra lor o are ministrul școalelor în conțelegere cu ministrul agriculturii, industriei și comer-

ciului, cari statoresc împreună și că ce e de a se propune în aceste școale și cât să țină cursul învățământului.

Pentru elevi dela singuratici rami de industrie se pot face și abateri în privința planului de învățământ. În asemenea întâmplări, la propunerea deregătoriei industriale, hotărăște ministrul.

Cu 2 săptămâni înainte de începerea cursului de învățământ, deregătoria industrială trebuie să înainteze inspectorului școlar o consemnare a tuturor învățăceilor de meserii ce aparțin cutărei școale, și înștiințează rînd pe rînd pe cei-ce ar mai intra în decursul anului; ear' directorul școalei face raport deregătoriei industriale în fiecare lună despre cercetarea școalei.

Elevii sunt îndatorați a cerceta orele regulat și a-și aduce cărțile și recuisitele de învățământ, de scris și de desemn. Absențiile (rămănerile dela școală) trebuie scusate prin atestat vrednic de credință dela măestru.

Drept cauze ale absentării se socotesc: îmbolnăvirea elevului, îmbolnăvirea de morb lipicios a vre-unei persoane din casă, moarte în familia măestrului sau a învățacelui, depărtarea din loc a elevului, fie la tîrg sau la lucru.

Elevul poate fi pedepsit în următoarele întâmplări: când nu se înfățișează regulat la școală și nu-și scusă absentările, când e leneș la învățatură și nu-și duce cu sine de ce are trebuință în școală, când conturbă liniștea în timpul învățământului, când nu se poartă cuviincios față de învățători și mai mari, când bate pe conșcolari, când strică vre-un obiect de școală, și peste tot se poartă rău în școală sau afară de școală. Directorul școalei este îndreptățit a încuia pe elevul, ce se poartă rău, sau a-l pedepsi cu alte pedepse, ce are să și-le tragă acasă.

Taxele și pedepsele în bani ce, în înțelesul legii pentru meserii, vor intra, au să se întrebuințeze pentru acoperirea cheltueleur școalei de meserii.

Dacă cutare comună nu e în stare a-și acoperi din venitele de până acum cheltueleur, ce se cer pentru susținerea școalei de meserii, cu îngăduirea ministrului de interne și-a celui de finanțe, pot face un arunc până la 2% după darea directă, ce o plătesc locuitorii comunei. Ear' în urma sărăciei, dacă comuna nici într'un fel nu ar fi în

stare a-și susține școala de meserii, poate cere ajutor dela ministrul școalelor.

Școale de meserii noi avem de tot puține, doar' una două, și astfel elevii de meserii români cercetează școalele săsești și ungurești. Inse n'are să fie tot așa. Veni-va timpul, când ne vom îngriji și noi mai bine de creșterea acestor elevi în școale românești. Până atunci însă, ce bine ar fi, dacă baremi religiunea li-s'ar propune regulat în toate locurile, unde se află școale de meserii și în ele elevi români.

STUPĂRIT

Prelegerea dlui Simu.

(Urmare)

De netăgăduit folos e mierea, întru buințată fiind și ca medicină (leac). Pe lângă că scutește de multe boale pe cei-ce o mănâncă în toate zilele, ea mai vindecă și multe boale, cari s'ar ivi în trupul nostru și al animalelor. Cu ajutorul ei s'au vindecat chiar și difteria și anghina (grumăzarea) acești vrășmași de moarte ai copiilor. Réceli de plămâni și stomac (rînză), ba chiar și începuturi de oftică (boală seacă) și alte boale au fost domolite și chiar vindecate cu miere. Și e lucru frîsc să fie așa; căci adunată fiind din zeci și sute de soiuri de flori, ea conține multe materii vindecătoare.

Puterea hrănitore și vindecătoare a mierii încă trebuie să ne îndemne a prăsi stupi cât de mulți.

Dar' cum albinele, în număr mare fiind, cercetează pe rînd toate florile pomilor, legumilor, ierburilor, sîmănăturilor (bucatelor), arborilor și tufelor, ele înmulțesc roada grădinilor și hotarelor noastre prin mutarea împrumutată a prafului de flori.

La mulți nu le vine a crede, că și așa ceva se mai poate întîmpla. Și totuși e așa. Spre adevărarea celor zise să aduc câteva exemple (pilde).

Unii au învățat o singură ramură a unui pom, când acesta era în ajunul înfloririi, cu o sîtă de sîrmă. Învățarea aceasta nu a oprit dela florile ramurii nici razele soarelui, nici căldura, nici lumina, nici ploaia, nici roua, nici aerul și nici vîntul. Singur albinele n'au avut intrare; ear' urmarea a fost: toate ramurile descoperite pe timpul înfloririi încărcate de poame, și cea acoperită aproape cu totul lipsită de poame.

În insula (ostrovul) Ceilon oamenii prădesc multă vanilie, o plantă foarte scumpă. Odinioară lipseau acolo albinele, și vanilia numai astfel aducea roade mai bune, dacă cu lucrători, scump plătiți, se muta împrumutat praful de pe unele flori pe altele. În timpul din urmă oamenii au dus acolo albine din alte părți de lume, și de atunci, minunea minunelor, lucrarea strămutării prafului îl fac ele, așa zicînd în cinste, ear' vanilia dă roade mai îmbelșugate.

(Va urma).

ȘTIRI DE TOT FELUL

Iarna ne-a îndrăgit de tot. Dela Stretenie încoace, dar' mai ales de 2 zile, avem pe-aici earăși zăpadă groasă și frig.

Un lucru bun în Dumbrău.

În o scrisoare din jurul Turdei, se scrie «Tribunei» între altele și următoarele:

Pildă clasică ne dă poporul treaz din comuna Dumbrău (între Turda și Vințul-de-jos). Aici are comuna bisericiască un tinăr, dar' bogat magazin de bucate. Formarea, administrarea acestui magazin, câștigă titluri de laudă poporului și conducătorilor lui. Cu deosebire începutul magazinului este vrednic de laudă. Căci eată cum s'a făcut: S'a întîmplat, că Dumbrăul a rămas vre-o 2—3 ani fără preot. În timpul acesta credincioșii au lucrat «în clacă» pămînturile, ce formau eclesia preotului. Cu roada culeasă au pus temelie unui magazin de bucate bisericesc. Acest magazin, după o existență de abia 3 ani, dispune azi de peste 1400 măsuri (ferdele) de bucate. Folioasele lui sunt nespuse de mari atât pentru țărani, cât și pentru interesele bisericii. Laudă fundatorilor și conducătorilor de acum!

Câți s'au dus în luna Decembrie?

După datele oficiale în luna Decembrie 1900 s'au dat în toată Ungaria 5262 pașapoarte pentru locuitori ce doreau a-și părăsi patria. Dintre acestea mai multe au fost date locuitorilor din Transilvania, și anume în comitatele: Brașov 584, Sibiu 473, Treiscaune 445, Ciuc 421, Făgăraș 174, Alba-Iulia 147 și Tîrnava-mare 138. Dintre acești călători, cari au părăsit Ungaria, 1535 au luat-o spre America, ear' 1499 spre România.

Concertul dat de »Reuniunea rom. de cîntări din Orăștie« Sâmbăta trecută, a reușit, ca toate Concertele acestei harnice Reuniuni, spre obștească mulțumire. Din prestațiunile corului, îndeosebi mult au ridicat bunul efect al serii piesele »Hațegana« și »Lugojana«, cari au plăcut din cale-afară și și după repetarea lor se cereau de public să mai fie repetate. Corul Reuniunii a fost răsplătit cu cele mai sincere și îndelungi aplause. Au fost și unele puncte în program, cari s'au dovedit cam grele pentru puterile corului nostru, compus mai ales din flăcăi și fete din popor. Dl. I. Branga, dirigentul corului a fost viu felicitat pentru frumoasele prestațiuni la cari s'a putut avînta cu corul Reuniunii acesteia.

Al III-lea putpuriu românesc cîntat de dl. Cornel Popescu cleric abs. și inv. în Orăștie, un elev al mîestrului Dima, și acompaniat la pian de d-șoara Veturia Corvin, au plăcut foarte mult, presintîndu-se dl. Popescu prin acest debut drept un violenist cu bună școală, precum și d-șoara Corvin ca dexteră pianistă.

Piesa pentru 4 mîni la pian »Danses roumaines« executată de stim. d-ne Victoria Dr. Erdely și Maria Corvin, au fost, fără îndoială, punctul cel mai artistic al programului și executat în chipul cel mai artistic. Compus din cunoscute și iubite arii, putpuriul a ținut în plăcută încordare publicul, și stimabilele pianiste au fost aplaudate cu frenesie.

Pagubă că public nu a fost și mai mult, căci concertul a căzut pe o zi cu balul dela Deva, care ne-a reținut unii oaspeți, ba ne-a chiar atras pe unii de aici, iar' din popor mulți au fost reținuți prin ospetele ce ca mîne să grămădiseră. Din venit s'au coperit cheltuelile și a rămas și un profit pentru Reuniune.

Cu plăcere am văzut și la acest concert numeroși membrii ai Reuniunii săsești de muzică din loc, arătînd, prin prezența lor, atențiune străduințelor de a cultiva arta, a Reuniunii noastre române.

Harnicii membrii ai corului și dirigentul lor, afle-și frumoasă mulțumită sufletească în reușita, care, în general, ținînd seamă de puterile de care dispune, a mulțumit pe toți, pe Români ca și pe străini.

— **Asentările în comitatul Hunedoarei,** se vor ținea: La

Geoagiu:	în 1 și 2 Martie;
Orăștie, jurul	> 4 > 5 >
cei din oraș	> 6 >
Baia-de-Criș:	> 8 > 9 >
Brad:	> 11, 12, 13 >
Deva: cei din oraș	> 16 >
jurul	> 18, 19, 20 >
Ilia:	> 21, 22, 23 >
Hunedoara: jurul	> 26, 27 >
cei din oraș	> 28 >
Hațeg: jurul	> 29, 30 și 1 Aprilie
cei din oraș	> 2 >
Pui:	> 9, 10 >
Petroșeni	> 16, 17, 18 >

Manevre împărătești în Ardeal. În vara anului acestuia corpul XII de armată din Transilvania va ține manevrele împărătești pe la Bistrița și Zelau. La aceste manevre vor fi adunate toate trupele din Transilvania, infanteria, cavaleria, artileria, trupele de tren și despărțemintele trupelor de manutanță, cari la început vor manevra de sine, apoi în regiment, brigadă, diviziă și în cele din urmă trei zile laolaltă în corp.

„**Ardeleana**“ este strașnic atacată în „Egyetértés“ dela 20 Febr. în o corespondență din Orăștie. Vom da în extras articolul.

O nenorocire pe drumul de fer. Din Vidraseu scrie „Gazeta Trans“. Duminecă în 10 l. c. Botos luon din comuna Nirașteu a venit la Vidraseu la o nuntă românească, de unde de cătră sară, după-ce s'a îmbătat bine de vinars, a pornit singur pe drumul de fer cătră casă. Ajungându-l dindărăt trenul de sară, care trece pe aici pe la 5 ore, trecând trenul peste el, i-a tăiat un picior, o mână și trupul peste mijloc în două, încât mâțele acățându-se de roatele locomotivei, i-le-a dus la o depărtare de trei metri dela trup. În dimineața următoare bucățile trupului i-s'au adunat într'un coșciug și în locul acela s'au păzit până ce a venit dela Cluj dela Direcțiunea drumului de fer o comisiune de-a vizitat rămășițele omului și numai după aceea l'a dus familia lui acasă la Nirașteu.

Premiu în scopul sporirii populațiunei. Ne-am îndatinat a zice, că America este lumea descoperirilor ce te miră, și cu tot dreptul. După alte multe, eată ce lege au adus locuitorii unui stat din America-nordică: Anume ei au adus legea, că pentru-ca noua generațiune să se afle sănătoasă și voinică, numai acei bărbați și femei să

poată încheia căsătorie, cari pot dovedi pe basa unui atestat dela medic, că sunt pe deplin sănătoși. În statul Wisconsin (tot în America) vor să aducă o lege, după-care burlacii trecuți de 30 de ani, dacă se însoară, vor fi premiați. Legea merge mai departe și zice, că de premii vor fi împărțâșiți și acele familii, cari vor avea copii mai mulți ca de obicei. Aceea femeie, care are peste 6 copii va căpeta la an un premiu de 10 dolari (un dolar cam 5 coroane), care are mai mulți ca 7 copii, va căpeta 12 dolari la an, peste 8 copii 15 dolari, peste 9, 20 dolari, peste 10, 25 dol., peste 11, 30 dol., și peste 12 copii 35 dol. premii la an.

Postul de notar în Băcăint (cercul Geoagiului de jos) fiind vacant, s'a publicat concurs cu termin până la 26 Febr. n. Oamenii din cerc atrag atenția candidaților români asupra acestui post.

Locuitorii comitatului Hunedoarei au sporit în cei din urmă 10 ani dela 268.000 la 310.000, precum arată numărarea din ăstan.

Jidovii din Geogiu băgaseră rugare la inspectorul r. de școale, să-i lase, ca pe lângă școala de stat, ei să-și învețe religia în o școală deosebită a lor. Cererea le-a fost respinsă.

Pentru masa studenților din Brad. Mult. On. Vasiliu Crașovan, preot rom. gr.-or. în Babșa împreună cu soția Iuliana născ. Morariu au binevoit a mai dărui pentru masa studenților dela gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad, suma de 35 coroane. Primească marimimoșii dăruitori cea mai călduroasă mulțumită. Direcțiunea gimnasiului rom. gr.-or. Brad, la 2 Februarie v. 1901. George Părău, dir. gimnasial.

Apropiindu-se timpul sămănă-tului nu putem lăsa neamintit, ceea-de altfel e demult cunoscut că în Ungaria nu este firmă mai mare și mai de încredere, ca firma de semințe alui Edmund Mauthner în Budapesta. Peste tot semințele economice ale acestei firme se bucură de încredere, ear' neasămănat sunt semințele lui de nutrețuri, de legumi și de flori. Ar produce surprindere dacă vre-un agricultor și-ar satisface necesitățile sale

de semințe din stăinătate, când firma Mauthner este și ea răspândită și favorită în străinătate, ca și aici. Și din catalogul de 226 pagine ale firmei, edat pe anul de față, și care la cerere se trimite gratis ori-cui, se vede de nou ce trecere mare are firma Edmund Mauthner în Budapesta.

Răsboiul n'a adus săptămâna asta știrii mai însemnate. Joi a sosit una, de se va adevări, că adevă Englezii ar fi prins pe Steyn președintele statului Orange, care n'a plecat cu Krüger în Europa, ci a stat mai departe în mijlocul valurilor răsboiului.

Un șoarece cum nu se vedea mulți. În fiecare an la „Mouse Fancier's Club“ din Londra este o sărbătoare de întrecere de rozătoare. Proprietarii celor mai frumoși șoareci primesc medalii sau premii în argint. Până acum șoarecul olandez câștiga premiul întâiu. Șoarecul învingător a fost vândut anul trecut cu 175 lei. La cea din urmă zi de arătare a luat parte un număr extra-ordinar de oameni cu șoareci. Peste patru sute cincizeci de feluri de rozătoare erau reprezentate la întrecere. Premiul cel mai mare a fost câștigat de un șoarece cu pielea ca fierul ruginit. El a fost apoi cumpărat de dl Whiteson din Manchester, pentru suma de șese sute lei! Ce vor zice pisicele de prin casele sărace?

Judecata Negrilor în America. Un cas de judecată a poporului nespus de înfiorătoare se vestește din America. În comuna Leawenwort, în statul Conșas, un biet Negru bănuț fiind că 'și-a ucis soția, — a fost înhățat de popor din temniță și a fost ars de viu tocmai în locul unde se săvârșise crima. Vr'o 8000 de oameni au privit în liniște până în sfârșit vedenia îngrozitoare a arderii.

Nenorocitul negru se chema Alexander Fred și legat de o șină a drumului de fer, a fost dus dela poliție în temnița Connty. Oamenii din comună, înarmați cu rude de fer, au spart porțile temniței, de unde au scos pe Alexander și în strigătele de bucurie ale mulțimei, l'au tîrît la locul de osândă. L'au vîrsat peste tot corpul cu petrolu și l'au aprins, deși nenorocitul până în clipa din urmă se jura că e nevinovat.

La locul de pierzare, bietul în continuu striga: »Oameni buni, nu mă uci-

deți! Eu sunt cu totul nevinovat, martor îmi este Dumnezeu!»

»Mințește!» — a fost răspunsul mulțimei. »Să-l ardem de viu!»

Negrul din nou a cercat să se apere: »Voi, oameni, un lucru nedrept faceți, dacă mă omorîți. Nu eu am săvârșit omorul și într-o zi, nu peste mult, voi veți găsi pe cel vinovat. Știu că înzadar vă spun eu aceasta, dar' adevărul e, că sunt nevinovat, nevinovat!»

Nimic nu i-a folosit. Mai mulți inși i-au legat mâinile, l-au așezat de-asupra rugului și l-au vârsat cu petrol: și — însuși tata femeii ucise a dat foc rugului sub ginerile osândit de popor la o moarte atât de înfricoșată.

Și asemenea judecare oribilă deja a treia oară se întâmplă, săvârșită într'un timp scurt, între Negrii aceluia stat american!

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu, Daniil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAILU**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Invățăcel măcelar!

În măcelăria subscrisului se primește îndată un învățăcel.

Băiatul se fie în etate de 14—15 ani, bine dezvoltat și de naționalitate român.

Viitor. frumos!

Ioan Papiu,

măcelar în Orăștie (Drumul țării).

Casă de fer

se caută pentru însoțirea de credit din Balomir. O casă mai veche, dar totuși în stare încă bună, ar fi preferită, și cu preț moderat.

Direcțiunea

Însoțirii de credit în **BALOMIR**

Nr. 160—1901

1—1

Publicare de licitațiune.

Subscrisa primărie publică prin aceasta, lucrările întregitoare ce sunt de-a se îndeplini la canalul morei com. de făină să dau în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende în **10 Martie n. 1901 la 2 ore după amiază.**

Prețul strigării e 4400 coroane. Vadiul este 10% din prețul strigării. Oferte în scris provăzute cu vadiul se primesc până la ziua licitării.

Condițiunile de licitare, descrierea tehnică, planul și preliminarul de spese a lucrărilor, doritorii de a licita le pot vedea la cancelaria comunală în orele oficiale.

Lancrăm, 14 Februarie 1901.

Primăria comunală

Ioan Vintilă,
— primar.

Sz. 3900—1900. tkvi. 1—1

Arverési hirdetmény és árverési feltételek.

A m.-illyei kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhirre teszi, hogy L. Hosszu Ferencz dévai ügyvéd által képviselt Kingya Ilia hunyad-dobrai lakos javára Zgribán Romulusz és neje Zgribán sz. Herbai Mária hunyad-dobrai lakosok elleni végrehajtási ügyben 120 kor. tőke, ennek 1898. szeptember 1-től és 190 kor. után 1898. október 1-től járó 6% kamatja, 58 kor. 40 fillér eddigi, és jelenleg 20 kor. 30 fill. megállapított költség, továbbá csatlakozást nyert Bloch Simon budapesti lakos javára 600 kor. tőke s jár. kielégítése végett az árverést elrendelte. A dévai kir. törvényszék területén fekvő s a hunyad-dobrai 1 rész 6 sz. tjkvben irt, s $\frac{3}{6}$ részben Zgribán Romulusz és neje, $\frac{3}{6}$ részben pedig Herbai György tulajdonát képező A + 1 r. 7/a és 8/a hrsz. ingatlan az 1881. évi LX. t.-cz. 156. §-a alapján egészben 343 kor. A + 4 r. 1101 hrsz. ing. egészben 29 kor. A + 8 r. 1530/a 1530/b hrsz. ing. egészben 13 kor. A + 10 r. 1966/39 hrsz. ing. egészben 1 kor.

A + 11 r. 2061/31 hrsz. ing. egészben 5 kor. A + 12 r. 2062/a hrsz. ing. 12 korona és az A + 14 rend 2519 hrsz. ing. egészben 84 kor., továbbá a Dobra község I. rész 345 sz. tjkvben irt s Zgribán Romulusz és neje tulajdonát képező A + 1 r. 819 hrsz. ing. egészben 69 kor., továbbá a dobrai II. r. 224 sz. tjkvben irt s $\frac{3}{4}$ részben Herbai György és $\frac{3}{4}$ részben Zgribán Romulusz és neje tulajdonát képező A + 4 r. 1158 hrsz. ing. az 1881. LX. t.-cz. 156. §-a alapján egészben 20 kor., végül a dobrai II. rész 461 sz. tjkvben irt s $\frac{2}{6}$ részben kkoru Kaufmann Karolina, $\frac{2}{6}$ részben Zgribán Romulusz és neje, és $\frac{2}{6}$ részben Herbai György tulajdonát képező A + 1 r. 1414 hrsz. ing. az 1881. LX. t.-cz. 156. §. alapján egészben 30 koronában megállapított kikiáltási árban és pedig a dobrai I. rész 6. II. rész 224.461 sz. tjkvében C. 1. 1. alatt, Herbai Rozália sz. Belén javára bekebelezett élethossziglanni jog épségben tartásával **1901. évi április hó 25. napján d. e. 9 órakor** H.-Dobra község előjárósági irodában megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni, u. m.:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött ingatlan a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

2. Árverezni kívánok, bánatpénzül tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 34 kor. 30 fill., 2 kor. 90 fill., 1 kor. 30 fill., 10 fill., 50 fill., 1 kor. 20 fill., 8 kor. 40 fill., 6 kor. 90 fill., 2 kor., 3 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. bíróság tkvi irodájában és h.-dobrai község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.

M.-Illyén, 1900. november 1-én.

CSONGVAY GÉZA,
kir. aljbíró.

Prăvălie de arêndat!

Intr'un orașel din comitatul Hunedoarei, se dă în arêndă o prăvălie (boltă) bună și căutată, provăzută cu tot felul de mărfuri pentru săteni, cu drept a vinde sare și țabac și cu licențe pentru beuturi.

Lângă boltă e magazin cu 2 pivnițe. Are învîrtire de 24.000 coroane pe an.

Să dă în arêndă pe 3—6 ani sau și mai îndelungat.

Cei-ce ar dori să pășească la înțelegere cu proprietarul de azi al prăvăliei, să se adreseze la redacția foii noastre, care le va trimite adresa prăvăliei.

(143) 2—2

Pentru economi!

În **Lugoș** se află un mare deposit (magazin) de **mașini agricole** de tot felul, precum și atelier **pentru reparat de mașini**, — împreunate cu **cancelarie pentru comisiuni**, — fiind proprietatea și sub conducerea dlui **Valeriu Pop**.

Toți economii cari doresc să cumpere ceva mașini economice sau au mașini de reparat sau vreau să-și procure ceva de ale economiei, vor fi foarte mulțumiți de marfa primită, de să vor adresa numitului **Valeriu Pop** în **Lugoș**.

Cei-ce vreau să fie feriți de înșelăciunea agenților necunoscuți și fără inimă, adreseze-se dară, spre binele lor înșiși, la

Valeriu Pop,

depositar de mașini agricole și comisionar economic în **Lugoș**.

2

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275 000

(92)

Depuneri: cor. 1,750.000.

19—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 80/0;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 60/0;	5) arêndează și exarêndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal în biurul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Diracțiunea.

Sz. 934—1900.

1—1

ARVERÉSI HIRDETMÉNY

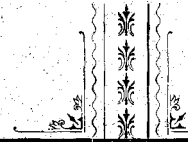
Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a püj kir. járásbíróság 1899. Sp. I. 690—691/4 számú végzése által mezőlivádiai özv. Ungur Jakabné szül. Barbonye Trézsa és társai m.-livádiai Gruja Maria szül. Barbonye és társai ellen 182 kor. 76 fill. tőke, és eddig összesen 141 kor. 40. fill. perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 765 kor. becsült szarvasmarhák, lóvak és szénából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a V. 727/2 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis M.-Livádián alperesek lakásán leendő eszközlésére **1901-ik év márczius hó 8-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitűzetik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1901-ik évi február hó 10. napján.

Rác József
kir. bir. végrehajtó.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele :

- Opuri, Broșuri și
- Placate
- Bilete de logodnă și cununie
- Carte și epistole

☆ **Circulare** ☆
& preț-curenturi

Note, Bilete de vizită.
 după plac și cerere
 Registre și imprimare.
 Anunțuri, Compturi și Adrese.
 Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuează repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 9 Feb. v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

LARNAKA

Ca un cer căzut din ceruri
Se întinde-albastra mare.
Doar o barcă pleacă'alene
In imensa depărtare.

Şi doi ochi privesc cu jale
Cum se stinge din vedere,
Iară inima copilei
Se sfâşie de durere.

Palmiere şi Chypree
Rid în razele de soare
Păsări trec în sbor ca gândul
Peste unde sclipitoare.

„O Larnaka fermecată,
Tu a Cyprului regină,
Fericit acela care
Zilnic ție se închină.

Pe-ale tale țărniuri sfinte
Am simțit întâi iubire,
Tu mi-ai fost întâia-n viață
Și unica-mi fericire!

Larnaka, Martie 1899

Jean Moscuna.

FRUMUȘETEĂ FEMEIEI

Tot din America dacă nu
ne-or veni și mijloacele să ne
facem frumoși când firea ne-a
făcut mai urâți!

Auțiți ce au mai născocit
acum.

Au fundat o școală, menită
de nu să facă mari isprăvuri, cel
puțin să aducă câștig bun.

Au deschis la New-York o
școală prin care să facă și mai
frumoase pe femeile frumoase,
să facă draguțe pe cele urite și
să »repare« pe cele bătrâne.

Meșteșugul, foarte încurcat și
greu și a cărui aplecare cere
studii mari, este întemeiat pe
principiul că, trăsurile feței fiind
oglindea ființei sufletești și morale,
trebuie, ca să fii frumoasă, să-ți
mlădie mușchii obrazului prin de-
prinderi treptate, să nu-ți lași
sufletul și inima să se ocupe de-
cât de lucruri frumoase, de
cugetări generoase, blânde, bine-
făcătoare și fericite.

Se zice că la New-York se
află școli în care înveți cum să
te uiți; cum să te ții când umbli,
când stai; cum să dormi cu forme
frumoase...

E de prisos, credem, să adăo-
găm că aceste școli sunt toate
urmate cu mare sîrguință și că
punga ingeniosului născocitor se
umple de dolari.

Va să zică, Românce, compa-
trioatele mele, care din voi voiti
să reparați ale vîrstei atingeri sau
care vreți să fiți frumoase sau și
mai frumoase... la America!

Dar' un cuvînt.. Până să vă
hotărîți a pleca, gîndiți-vă la
principiul Americanului cu școala
de frumusețe și folosiți-vă de el:
când veți fi supărate, uitați-vă
repede în oglindă și veți vedea
cât veți fi pierdut din farmecul
cu care v'a înzestrat firea! Vorba
lui: pe față se oglindește ce
încearcă sufletul.

Prin urmare, când vă vine
soțul acasă sdrobot de munca
zilei, de atâtea necazuri de cari
dăm noi bărbații, întimpinați-l cu
bunătate, cu îngăduire, spuneți-i
o vorbă bună și uitați-vă apoi în
oglindea! Când veți vedea o ne-
norocire, ajutați-o și uitați-vă apoi
în oglindă. In loc să vorbiți, când
sunteți mai multe la un loc, de
cutare femeie, spunendu-i toate
cusururile pe care le are și pe
care nu le are, vorbiți de o carte
frumoasă ce veți fi cetit, înțelege-
ți-vă cum se alinați vre-o sufe-
rință, și apoi uitați-vă în oglindă...

Și veți vedea cum gîndurile
bune vi-se vor oglindi pe față, și
ce frumoasă vă va fi fața sub
înfrîurirea lor și... și, de sigur, nu
veți mai face lungă și costisitoa-
rea călătorie până în America.

Dumitru Stăncescu.

PRIER ȘI FATA IERNII

I.

S'au iubit iarna cu gerul
Ș'amândoi s'au însoțit.
De frig mare-atunci chiar fierul
Scrijelit a amorțit!
L'a lor nuntă 'ngrozitoare
Moartea rece-a asistat
Și privindu'i mândrul soare
Sus pe cer a înghețat.

Mirii sarbezi în cojoace
Veselit-au șase luni
Invitând cu ei să joace
Viscoloasele furtuni,
Și-au avut la cununie
Lăutari de triste hori
Asprul Crivăț de urgie,
Corbii trist concănituri;

Ear' nuntași un număr mare
De lupi lacomi, de urși groși,
Toți cu blane pe spinare,
Cu dinți lungi, cu ochii roși.
Ei în noaptea nuntitoare
Mare praznic au făcut
De plâpânde căprioare
Și de-un biet copil pierdut.

II.

Iarna are-o fată albă
Ca ștergarul alb de in,
O minune, sub o salbă
De frumoase flori de crin.
Roze palide-are 'n față
Păr în valuri de argint,
Pe sub gene ochi de ghiață
Pe sub buze mărgărint;

Și-i frumoasă ca o moartă
În momentul cel suprem
Când, plecând din lume, poartă
Ingerescul diadem;
Dar' ca statuă de ceară,
Doarme fără-a se trezi
De cu zori și până 'n seară,
De cu seară până 'n zi.

Inzadar o tot sărută
Mama ei la ea privind;
Copilița 'n veci tăcută
Li zîmbește aromind.
O desmeardă inzadar, —
Ea rămâne 'n neclintire
Ca un viu mărgăritar.

III.

Iat'aude 'n depărtare
Prier, al verdeței Domn,
De vestita fată mare
Adurmită 'n vecinic somn,
Și el simte de odată
Foc în sinu'i turburat,
Și în suflet dor de fată,
Dor aprins de înșurat.

Iată'l pleacă, dar' se luptă
Pe-a lui cale ne 'ncetat
Cu ninsoarea întreruptă
De ploi reci, de vânt turbat;
Și răpit pe-aripe grabii,
El străbate neoprit
Tristele zile-ale Babii,
De cocori călăuzit.

Iată'ajunge! iată vede
Fata 'n haine de ninsori.
El o chiamă, se repede
Și-o sărută de trei ori.
S'a trezit frumoasa fată!...
Cu sărutul arzător
Ea zîmbește, dar' îndată
Se preface într'un nor!

V. Alexandri.

O CUNUNĂ
RUPTĂ ÎNTR'UN SPINE

— Din nemțește —

Cu privilegiul unei preumblări,
ce am făcut împreună cu preotul
din L. și cu soția dînsului, aceștia
mi-au povestit despre o
moarte năprasnică, ce nu de mult
s'a întîmplat în comuna lor.

„E înspăimîntător“, am zis
eu, de ce fir subțire atîrnă vieța
noastră“.

„Aceasta s'a întîmplat de fapt
în trecut cu un membru al fami-
liei mele“, zise buna femeie a
preotului „Vieța i-a atîrnat de
un fir subțire.“

„Povestiți-mi, mă rog, cum s'a
întîmplat“, am zis eu.

Femeea zise: „Acea a fost
istoria, care a dat prilej să se
facă inscripția (epitaful), ce se
află deasupra ușii noastre.“

Epitaful a fost de următorul
cuprins:

„Cine învață pentru ce
D-zeu a trimis crucea și
suferința, cunoaște prin
aceasta iubirea sa nemăr-
ginită.“

Am citit șirele aceste, și am
rugat pe preoteasa, să-mi pove-
tească istoria.

Dînsa a început astfel:

„Cam cu o sută de ani înainte
de aceasta mătușa mamei mele,
contesa de Merita, locuia cu
amîndouă ficele sale într'un
castel din țeara nemțească.

„Ele au fost odată invitate la
un ospăț, care a trebuit să se
facă la lumină de facle, după
vechiul obicei nemțesc. Dinsele
nu s'au gătat de drum până a
început să înopteze și aveau să
călătorească prin o parte a Pă-
durii-negre.

„S'a întîmplat, că Gertruda,
fata cea mai în vîrstă a contesei,
purta o cunună de mărgăritare.

„Când au intrat în pădure, un
spine i-s'a încurcat în păr, și
înainte de a se putea descălci, s'a
rupt firul în care erau înșirate
mărgăritarele, astfel că acestea
s'au risipit care încotro.

„Pe când servitorii și nobilele
femei au început cu zor să adune

mărgăritarele împrăștiate, un tăietor de lemne eșind din pădure și alergând din toate puterile pe drum, aproape fără să mai poată răsufla, a ajuns înaintea contesei.

„Vă rog doamnele mele“, zise el, „să nu mergeți mai departe! Pe când crepam la lemne am auzit cum doi tâlhari făceau planul, să pună o cursă pentru societatea voastră, să dea năvală și să vă despoaie, și pe servitori să-i ucidă, dacă aceia ar face vr'o împotrivire. Eu m'am luptat cu cele mai mari greutăți, ca să vă pot întimpina la timp. Și dacă nu v'ați fi oprit aici, de sigur ați fi ajuns deja în mâinile acestor tâlhari.

„Lucru firesc, n'a mai fost vorbă să meargă la ospet, și caii au fost porniți îndărăt spre casă. După-ce au ajuns la adăpost în castel, buna mamă a mulțămît Domnului, care s'a îngrijit cu atâta bunătate de dinsa și de ai săi. Nu și-a uitat a răsplăti cum se cuvine și pe tăietorul de lemne, care a vestit-o la timp despre primejdia ce o aștepta.

„Din istoria acestei seri ea a scos două învățături pentru ai săi.

„Intâia, că viața noastră de-a pururea atîrnă de un fir așa de subțire, ca și acela, în care erau înșirate mărgăritarele Gertrudei; și pentru aceea numai D-zeu ne poate susține.

„A doua, că toate nevoile și amăgirile sunt trimise spre binele nostru, întocmai ca și zăbava în drumul spre ospet, care i-a mântuit familia din mâinile tâlharilor.

„Din acest timp“, zise mai departe soția preotului, „șirele ce le-ai cetit deasupra ușii noastre, au devenit devisa (simbolul) contesei și familiei sale. Și când eu

m'am căsătorit, și soțul meu a pus să se repareze zidurile parohiale, a lăsat să se scrie deasupra ușii:

„Cine învață pentru-ce D-zeu a trimis crucea și suferința, cunoaște prin aceasta iubirea sa nemărginită.“

trad. de R. S.

Peatra de Opal

Legendă Mithologică

DE

Carmen Sylva

(Umare și fine)

Într-o noapte însă, Artemisa, venînd în pădurea din jurul templului, zări lumina ce strălucea înlăuntrul și apropiindu-se, rămase încrîmîșă, descoperind că divinul ei frate iubea o fiică a pămîntului și încă pe una dintre cele menite a sta totdeauna fecioară!

O clipă îi trecu prin gând, o cumplită pedeapsă: dac'ar stinge focul de pe altar, Myglis ar fi îngropată de vie; dac'ar arăta oamenilor faptele ei, fata vinovată, ar fi biciuită în fața obștei...

Dar' atunci ar da pe față și pe frateseu, pe care nimeni nu trebuie să-l vadă trăind, ci numai să-l slăvească în mersul său pe bolta cerească!

De aceea cu pas ușor, ea trecu peste undele mării, lăsînd în urmă-i o largă brazdă de lumină, și, în următoarea noapte, în care de nouă veghia Myglis, Artemisa intră în Templu, și disprețuitoare, încrîntîndu-și privirea aspră-i, îi zise:

— Ești perdată! De-acum Zeu nu va mai trece pragul acesta, pe

care eu veghez ear' pe tine te voiu prăpăstui în întunec și în desnădejde! Nici focul altarului n'ai cu ce-l mai hrăni, de nu va veni Zeul să ți-l aprindă; deci, vei muri, căci ai îndrăsnit să iubești pe Phoebus!

Myglis, mai albă decât raza ce cădea din cornul Artemisei, se prăbui în genunchi, fără a mai zice un cuvînt.

Ea zări, ce-i drept, cum marea se făcea trandafirie sub pașii Zeului, care venea; dar' îl văzu depărtîndu-se, de teama umbrei ce sta neclintită pe pragul Templului.

Pe altar mai pălăia când și când o slabă lucire; dar' copila nu-și avea mintea la dinsa; a-a că, în zori, focul se stinse cu totul, ear' asupra lumii spăimîntate, Soarele, ascuns de mînioa a Zeiță, nu mai răsări, și întunecul se întinse peste tot pămîntul.

Myglis, învălîtă în noapte, crezînd că Phoebus o înșală și c'a luat alt drum, spre o altă fată mai fericită decât dinsa. Atunci numai văzu că focul se stinsese; dar' zadarnic setrudî să-l reațîțe cu suflarea, căci ridică doar' puțină cenușe ce-i flutura împrejur și-i cădea la picioare!

Cu brațele întinse, ea strînse atunci altarul la piept să-i dea o nouă căldură simțindu-și inima încinsă de-atîta foc, cât să poată aprinde o lume întreagă; dar' Artemisa atunci intră în Templu, și c'o săgeată, o țintui pe altar.

Sângele i-se scurse, picătura cu picătură, și Myglis rămase mai albă decât o statuă...

Privește-ți iubita! zise atunci Artemisa rîzînd și desvîlîndu-și fața. Așa pedepsesc eu pe fecioarele cari își uită datoriile în brațele tale!

La aceste cuvinte, Apollon
 intră grabnic în templu și dete
 un groaznic tipet, văzând pe
 Myglis întinsă pe altar.

Copila îi surise încă, și ochii-i
 aproape stinși și-i întoarse către
 dinsul! El smulse săgeata; dar
 nici un strop de sânge nu mai
 curse din pieptu-î.

O cuprinse la sin, se-i dea
 ear' nouă viață; dar' ea, în loc
 să renvie, se topi cu totul de-
 odată.

Atunci, Zeul fugi din Tempul,
 blăstămând pe soră-sa, care ridea
 neîndurată de disperarea lui, și
 ascunzându-se în nori, deslănțui
 asupra lumii o vijelie nebună și
 torente de ploaie!

Când fecioarele preotese putură
 ear' să intre în Templul Hestiei,
 găsiră focul stins, ear' pe Vestală
 nicări. Pe altar însă zăriră o
 peatră minunată: albă ca un vâl
 de virgină, albastră ca o rază de
 lună, verde ca marea, și c'o fla-
 cără trandafirie tremurând în
 adânc.

Era ultima sărutare a lui
 Phoebus-Apollon!

APOI D'AHAI A FOST

Un Țigan vine speriat la no-
 taru din sat și-i spune:

„Măria Ta, Măria Ta, sărutu-ți
 tăpile! Nu departe de capul sa-
 tului am văzut tocmai cam o sută
 de lupi!”

„Ai văzut pe naiba, Țigané”,
 răspunse notarul. „O sută de lupi
 nu se adună nici pe șapte
 hotară.”

„Apoi dacă n'or fi fost toc-
 mai o sută, cincizeci au fost de

bună seamă!” grăi din nou Ți-
 ganul.

„Nici cincizeci nu se poate”,
 răspunse notarul; „ș'atâția sunt
 prea mulți, ca să-i poți vedea la
 un loc.

„Apoi de, domnule notarăș!
 Măria Sa trebuie să știe mai bine.
 Dar' dacă n'or fi fost cincizeci
 în cap, apoi din douăzeci nu mai
 las nici unul!”

„Nici atâția n'au fost, cioară.”

„Da zece tot au fost, Măria
 Ta.”

„Minți, Tărtorule, că nici zece
 n'au fost.”

„Atunci de bună seamă au
 fost cinci; pe asta m'as putea
 jura.”

„Nu te mai jura de geaba,
 corcodină, că nici cinci n'au fost.”

„Apoi de n'a fost unu, n'a
 fost nici unu”, grăi Țiganul, muin-
 du-se din ce în ce tot mai mult.

„Du-te la postia, măi Țigane”,
 zise în cele din urmă notarul,
 văzând cum stau lucrurile. „O fi
 fost vre-o tufă.”

„Ei, dar' tufa mișcă-se, Măria
 Ta!”

„Da cum se nu miște, când
 o bate vântul!”

„Apoi dară d'ahaia o fost, să-
 rutu-ți tăpile hele blagoslovite,
 Măria Ta, domnule notarăș!”

CINE-A MURIT?

Nimic așa de ntristător
 Ca țințirul dela schit
 Uitat în stinsul asfințit,
 Sub raze palide ce mor...

Și noi adesea rătăcim
 În sfânta lui melancolie...
 Nu-i nimeni...; cine se mai vie
 În aer trist, la țințirim?

Atâtea vieți dorm la un loc —
 Și nimeni...; vântul une-ori
 În asfințit le-aruncă flori
 Și frunze roșii ca de foc...

Dar' astă sar'am întâlnit
 Printre morminte o copilă;
 Plângea în glas..., i-am plâns
 de milă...
 Nebună... Cine i-a murit?

Tu ca de ceară ai rămas,
 Cu ochii plânși m'ai pironit:
 Ți-a dat în gând cine-a murit
 Și m'ai cuprins, se nu te las..

